TRANSFORMANT REALITATS AMB LA RÀDIO COMUNITÀRIA

RÀDIO FARRÓ, LA RÀDIO COMUNITÀRIA DE VIL·LA URÀNIA

Un text de CRISTINA JUNYENT I MARIA GORETTI MAS

Les ràdios comunitàries són una eina de transformació. En ser l'altaveu d'expressió lliure de persones, col·lectius i entitats, permeten visibilitzar projectes i incidir en activisme i en política. Tenen una gran capacitat per a transmetre coneixement localitzat i accessible, educar, donar informació pràctica i permetre el diàleg entre membres de la comunitat.

A l'Àfrica, la ràdio és la reina. És accessible fins i tot en zones rurals sense electricitat. La participació activa de la comunitat en la producció de continguts és fonamental per tractar problemes locals i per ajustar el registre quan es transmet coneixement científic. Els programes busquen empoderar la població perquè ensenyen pràctiques concretes, com la preparació d'un sèrum per hidratar nadons amb diarrea. I en rebre trucades per telèfon, ofereixen a tothom l'oportunitat real de participar.

La ràdio comunitària fomenta la cohesió social. La Xarxa de Ràdios Comunitàries de Barcelona (XRCB) s'alimenta dels continguts de més d'una cinquantena de ràdios que generen contingut majoritàriament per Internet, pòdcasts. És una plataforma vinculada a l'Institut de Cultura de Barcelona, que fomenta la participació en la comunicació pública, descentralitza la radiodifusió, crea comunitats vinculades al territori, dona veu al teixit cultural emergent i amplifica veus minoritàries.

La ràdio comunitària promou la construcció d'una identitat comuna i afavoreix la comunicació entre veïns i membres de la comunitat. En els centres docents de primària i secundària de Catalunya, s'estén com un recurs per a millorar i consolidar l'expressió oral i escrita dels alumnes, la competència comunicativa i digital; alhora que pot esdevenir un camí per a futurs ciutadans amb compromís de ràdio social i col·laborativa. A la Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya (XTEC) s'hi troba una àmplia oferta de recursos. Des de l'estudi de Vil·la Urània, Ràdio Farró acompanya en el currículum de grups de diverses escoles, entre les quals el centre de formació d'adults Rius i Taulet. A l'Institut Pablo Picasso de Nou Barris, els alumnes aprofiten l'hora del pati per explicar les seves inquietuds davant d'un micròfon.

La ràdio comunitària és un canal per a difondre informació rellevant per a una comunitat. Quan el Consell d'Associacions de Barcelona (CAB) celebra

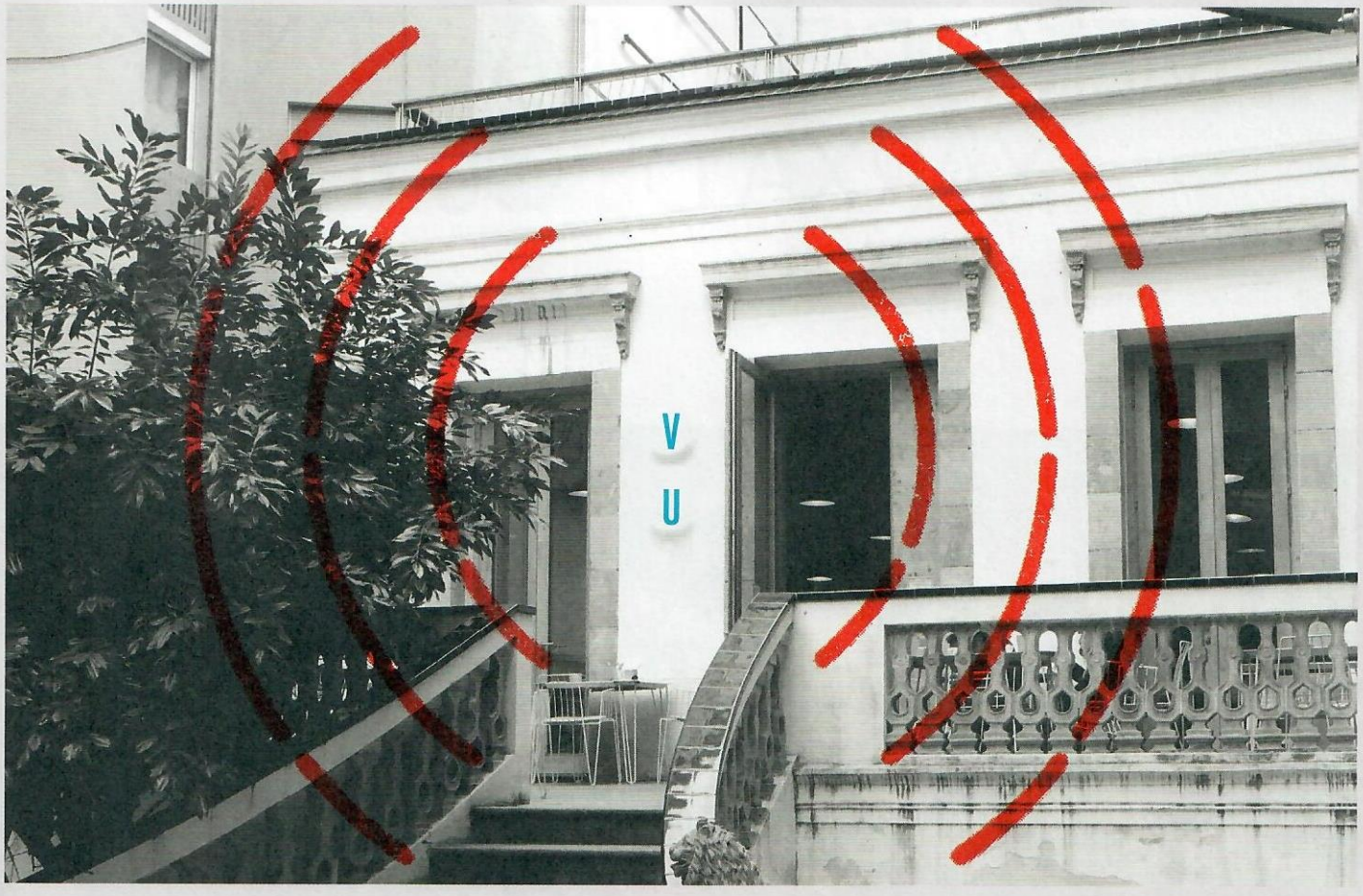

la Festa de l'Associa't, el grup Ràdio Associa't, amb el suport de la XRCB, dona veu en directe a l'associacionisme de la ciutat, que exposa les seves activitats per la festa de la Mercè, la celebració de Barcelona Ciutat Diversa, el Festival Món Filigranes o la Lila Fest!

També des del CAB, durant el Tercer Congrés d'Associacions de Barcelona, es va promoure el projecte Veus Compromeses, en què les ràdios comunitàries entrevisten voluntaris i activistes per destacar-ne el compromís i l'acció crítica contra les desigualtats. Així, les ràdios comunitàries donen veu a grups que poden estar marginats o poc representats en els mitjans de comunicació tradicionals, com ara dones, persones amb discapacitat o minories ètniques. Promouen la diversitat cultural en utilitzar llengües locals i ajudar a preservar i difondre les tradicions i els costums de les comunitats.

Un altre model que comparteix la mateixa aposta per donar veu a col·lectius sovint marginats són les ràdios autogestionades i lliures. A Barcelona, Contrabanda FM, sense subvencions ni publicitat, compartia freqüència amb la històrica Ràdio Pica; un dels seus programes més coneguts és «Ràdio Nikòsia», que condueixen persones amb malalties mentals. Per la seva banda, «Ràdio Bronka» promou una programació alternativa en l'àmbit social i polític del barri de les Roquetes.

La majoria de les ràdios comunitàries no tenen suport governamental i, en alguns països, la seva legislació és poc clara. Tot i no tenir llicència, no són pirates, ja que operen en el tercer sector de la comunicació —després dels mitjans públics i privats—. No busquen el lucre, tot i que poden acceptar patrocinis de comerços locals. Servint-se d'Internet, s'han expandit com a espais per a la democratització de la comunicació i la cohesió social.

Les estacions comunitàries solen ser conduïdes per voluntaris feliços d'obtenir contingut i de treballar per democratitzar la comunicació, la societat i la cultura. Amb la ràdio es pot fer molt bona feina a baix cost. Només cal anar a l'estudi i parlar, en la llengua que calgui.